

Werk- en Steungroep Kleuteronderwijs (WSK)

Een kleuter is geen schoolkind

www.wsk-kleuteronderwijs.nl

betreft: te schrappen administratie

19 juni 2023

Geachte heer Wiersma,

Bij dezen sturen we u voorbeelden toe van administratie die leerkrachten in het (basis)onderwijs dienen bij te houden, maar die volgens hen en volgens ons niets toevoegt aan de kwaliteit van het onderwijs en dus uit het onderwijs kan verdwijnen om de werkdruk te verlagen.

Toelichting

Na afloop van de presentatie van het jaarverslag van de onderwijsinspectie op 10 mei jongstleden ontving u van de secretaris van Stichting Histos het pamflet '[De slechte staat van het onderwijs](#)'. De WSK heeft aan de voorbereiding van het pamflet meegewerkt en staat er volledig achter.

Naar aanleiding van de zin 'Administratie die niets toevoegt aan de kwaliteit van het onderwijs dient te verdwijnen' verzocht u de secretaris daarvan voorbeelden aan u toe te sturen. Histos heeft ons gevraagd uw verzoek aan onze leden voor te leggen, wat we uiteraard gedaan hebben. In de bijlage vindt u onze bevindingen.

Verzoeken

Naar aanleiding van onze bevindingen doen we u drie verzoeken.

1. We verzoeken u om vanuit de concrete verwijderingssuggesties actie te ondernemen, omdat zij illustreren waar onze leden mee worstelen.
2. We verzoeken u onze bijdrage te verbreden door onderzoek naar administratieve last structureel vanuit het ministerie en onder zo veel mogelijk, liefst alle leerkrachten te doen (niet via een internetconsultatie omdat het niet zeker is wie daarmee worden bereikt).
3. We verzoeken u, omdat wij en met ons vrijwel het hele onderwijsveld zich al vele jaren afvragen waar die administratie goed voor is, te laten onderzoeken waar de kennelijke verplichting tot het voeren van die administratie vandaan is gekomen en wat er zoal mee samenhangt:
 - Van wie/wat is het initiatief tot die administratie en haar verplichting uitgegaan?
 - Via welke wegen is het initiatief bij het ministerie en de Tweede Kamer gekomen?
 - Met welke argumenten werden die administratie en haar verplichting onderbouwd?
 - Wie hadden en hebben belang bij deze administratie en haar verplichting?
 - Wat zijn de kosten van deze administratie en wat de baten?
 - Wat wordt er met de administratieformulieren gedaan, in het onderwijs zelf maar ook daarbuiten?
 - Enzovoort.

We menen dat het inwilligen van deze verzoeken de kwaliteit van het onderwijs zal verhogen, het werkplezier en de werkvolgdoening van leerkrachten zal vermeerderen en daarmee een bijdrage zal leveren aan het oplossen van de crisis waarin het onderwijs nu verkeert.

Graag zijn we bereid dit schrijven mondeling bij u toe te lichten.

Bij voorbaat dank voor uw reactie, vooral op ons derde verzoek.

Met vriendelijke groeten,

De kerngroep van de WSK

cc: Kamerleden van basisonderwijs in portefeuille, Stichting Histos

Bijlage

(De namen van degenen die hebben gereageerd en hun contactgegevens zijn aan ons bekend.)

Concrete suggesties voor het schrappen van overbodige administratie

KIJK!

- Het noteren van de 10-minuten-gesprekken van alle kleuterouders
- Het afvinken van alle doelen bij elke kleuter
- Het schrijven van groepsplannen voor kleuters
- Het invullen van de overdrachtsformulieren voor alle groep-2-kleuters die naar groep 3 gaan
- Het schrijven van rapporten voor kleuters met het vellen van waardeoordeel over een kleuter
- Hoogbegaafdheid HBB-checklist
- Entreeformulier voor ouders
- Kanvas
- Groepsbespreking
- Formulieren OT-bespreking
- Het schrijven van een beredeneerd aanbod
- Het schrijven van een groeidocument
- Het schrijven van een plan van aanpak: interventies plannen, uitvoeren en evalueren
- Het schrijven dagplanning en werkplanning en de evaluatie hiervan
- Dubbele administratie: in het logboek aangeven met wie je werkt en dit in een themaplanning moeten zetten en ook nog het liefst in parnasys
- Het schrijven van een plan voor kinderen die niet meekomen
- Het schrijven van een doel bij elke les en dit doel daarna evalueren
- Absentie voor 4-jarigen die nog niet leerplichtig zijn
- Het elke dag opschrijven van groepsplannen en van het hele beredeneerde aanbod opschrijven
- Het schrijven voor de groepen 1-2 van uitgebreide weekplanningen en het aangeven van lesdoelen daarin
- Het vastleggen in de groepen 1-2 van elke ontwikkelingsstap, voorsprong of achterstand en wat je daar steeds precies aan doet
- Het schrijven van groepsplannen bij kleuters
- Het invullen van observatie-instrumenten twee keer per jaar
- Het registreren van doelen
- Alle plannen waarin we doelen stellen die een kleuter aan het einde van een periode zou moeten kunnen; voorbeelden: groepsplannen, werkplannen, niveaugroepenindeling en individuele handelingsplannen
- Geen doelen als: het kind kan al vetersen, het kind kan al wisselen op het kiesbord
- Handelings- en groepsplannen van kleuters; onze handelingsplannen moeten gericht zijn op afzonderlijke leer- en ontwikkelgebieden, zoals voorbereidend lezen, taalontwikkeling, rekenen, motoriek
- Kanvas die we twee keer per jaar moeten invullen, terwijl er verder niets mee wordt gedaan. Omdat we ook Bosos voor de sociaal-emotionele ontwikkeling gebruiken
- De leerlijnen van Parnassys, per kleuter 256 leerlijnen in 2 kleuterjaren; met 30 kleuters komt dat neer op 7680 af te vinken leerlijnen
- Het schrijven van groepsplannen met doelen, wat overbodig is, want we weten zelf wel welke kinderen in welke aandachtsgroep zitten
- Het invullen voor spel, sociaal en emotioneel
- Het invullen van de groepskaart in Parnassys, vooral belemmerende en stimulerende factoren en onderwijsbehoeften; zou alleen moeten voor kinderen die uitvallen of opvallen
- HBB QuickScan; d.m.v. observatie heb je als leerkracht snel in de gaten of een kleuter een voorsprong laat zien; het invullen van de quickscan kost tijd en soms kan je een kleuter niet scoren in de gestelde vragen omdat het soms veel genuanceerder ligt dan de scan suggereert.

Algemene opmerkingen bij het (kleuter)onderwijs en bij de administratie

We hebben het gevoel dat we administreren voor het MT en de inspectie. En ook voor de invaller, maar de invaller leest niet 's morgens alle leerlijnen

Het komt niet ten goede aan de kinderen. De belemmeringen van kinderen weet en zie je vaak al wel d.m.v. observatie. Voor ons heeft het invullen van de leerlijnen voor alle kleuters geen toegevoegde waarde.

Los van die ingevulde leerlijnen plannen we activiteiten in de kleine kring waar we met ongeveer 10 kleuters nieuwe dingen oefenen.

Ons grootste bezwaar bij individueel registreren is dat het niets zegt over de manier waarop kinderen leren. En dat is waar we aan werken met de kleuters.

Hoe groei je, hoe leer je jezelf uitdagen en laten zien wat je kunt, hoe blijf je bij jezelf: deze dingen kunnen we niet kwijt in de leerlijnen.

Het kost ons veel tijd om kinderen individueel af te toetsen. Als je 10 kinderen zou willen aftoetsen, heb je tien weken nodig. In die tijd hebben die kinderen geen kleine kring en zouden ze niets leren.

Kleuters zijn grillig in hun ontwikkeling zodat je eigenlijk niets hebt aan het ene aftoetsmoment.

Wij houden in een map handmatig de opvallende zaken bij in verband met de ontwikkeling van de kleuters. Er is veel overbodige registratie in de groepen 1 en 2.

Niemand kijkt ooit terug in die administratie. Het is wat mij betreft een papieren tijger.

Wat je ook administreert: het gaat uit van het gemiddelde kind dat volgens een regelmatige ontwikkelingslijn maand na maand een ontwikkeling doormaakt op alle gebieden, maar zo werkt het niet: als een kind een groeispuurt doormaakt, gaat de meeste energie daarnaartoe.

Er wordt te weinig rekening gehouden met de gevoelige perioden om vaardigheden te leren en de rijping van de hersenen. Alle kinderen worden naast de SLO-lat gelegd.

In mijn opinie is het alleen nodig om zorgleerlingen goed op te volgen qua ontwikkeling.

Wat helpend zou zijn is als de kleuterklassen kleiner zouden zijn – maximaal 24 kleuters.

Het onderwijs moet aan kinderen worden aangepast en niet de kinderen aan het onderwijs.

Ondanks alle wetenschappelijke studies dat veel kinderen pas schoolrijp zijn op 7-jarige leeftijd, worden kinderen op kleuterleeftijd al gedwongen om schoolse vaardigheden eigen te maken, terwijl ze eigenlijk zouden moeten spelen.

Observatiesysteem moet zo ingericht zijn dat je vanuit het vrije spel kunt zien of de kleuter op de ontwikkelingslijn zit wat betreft taal en rekenen.

Er zijn heel veel doelen van taal en rekenen. Is het werkelijk haalbaar voor elke kleuter?

Het zou zinvoller zijn als je je als leerkracht bijhoudt om welke kleuter je je zorgen maakt. Echter het kan ook zo zijn dat dit helemaal leeftijdsconform is en dat de tijd zijn werk zal doen.

Al te vaak wordt er meteen gestart met een interventie bij een kleuter. Een onnodige interventie leidt vaak tot frustratie bij de kleuter.

Graag zou ik zien dat kleuter niet vanuit cognitieve vaardigheden beoordeeld wordt, maar vanuit het spel waardoor het aanbod in de hoeken wordt aangeboden zodat het niet een instructieles wordt voor de kleuter.

De rapportage over zorgkleuters moet compacter worden (externe, IB'er, kleuterleerkracht en ouders).

Per thema moeten we bijhouden welke doelstellingen per kind behaald zijn en welke nog niet (voornamelijk cognitieve doelen). Daarna moeten we dit evalueren en een nieuwe lijst met doelstellingen en periodeplanner voor nieuwe thema invullen. Ook weer per kind.

We houden kinderdagboek bij, wat we wel zinnig vinden. Daarin kijken we naar de totale ontwikkeling (sociaal, emotioneel, motorisch, welbevinden enzovoort)

Het leerlingvolgsysteem dat we twee keer per jaar invullen, blijft nog altijd uit momentopnames bestaan, waar de onderwijsinspectie nog steeds te veel naar kijkt en scholen op afrekent.

Zoveel dubbelop en niet zinnig, terwijl je lokaal, op stap gaan met de groep en je aanbod, oftewel 'de wereld voor de kleuter om te verwonderen en te ontwikkelen' alle aandacht horen te krijgen.

Geef de leerkracht het vertrouwen!

Ondanks dat er niet meer wordt getoetst met de Cito- kleutertoetsen wordt er soms nog wel getoetst met de CPS- toetsen beginnende geletterdheid. Deze zijn nog erger want kinderen voelen zich falen tijdens het proces en de normering is zo dat velen slecht scoren, hoewel er niets aan de hand is.

Wij doen observaties van de verschillende ontwikkelingsgebieden van de kleuters en onze woordenschatmethode heeft ook toetsmomenten.

Bijhouden van een 4-jarige afschaffen. Deze kinderen moeten heel vaak wennen.

Kleuteren vanaf 5 jaar en dan ontwikkeling bijhouden.

Afschaffen van doelen bijhouden per periode. Doelen in de hoeken en spel aanbieden. Wanneer ontwikkeling zichtbaar is of uitblijft, kun je dat bijhouden.

Letters aanleren of andere niet passende doelen bij kleuters. Een kleuter past niet in een hokje.

Je moet als kleuterleerkracht kennis over kleuters hebben en bij hen niet ieder doel afvinken.

Hoewel we natuurlijk in een leerlingvolgsysteem kunnen registreren wat een kind wel kan, slaan we nu door door alles wat kleuters nog niet kunnen te registreren.

In het leerlingvolgsysteem worden de cognitieve prestaties opgesomd terwijl de motoriek, sensomotoriek, sociaal-emotioneel en spelontwikkeling belangrijker zijn.

Laten we het proces en de ontwikkeling observeren in plaats van het einddoel en het product voorop te stellen.

Er zijn veel te veel doelen: kerndoelen, tussendoelen, einddoelen. Dit neemt veel tijd om te observeren, registreren, remediëren en te evalueren. Graag terugbrengen tot de kern: wat moeten de kinderen kennen/kunnen om goed door te kunnen gaan naar de volgende groep?

Ik zou heel graag zien dat onze aanwezigheid bij overbodige vergaderingen wordt geschrapt. Wij moeten als kleuterjuffen wél aanwezig zijn bij vergaderingen die grotendeels gaan over groep 3 t/m 8 of over groep 5 t/m 8. Maar de leerkrachten van die groepen zullen niet bij ons overleg aanwezig zijn. Dat moeten wij in onze eigen tijd doen.

Ik zou graag zien dat in alle gevallen de leerkracht van groep 2 het laatste woord heeft of een kleuter wel of niet naar groep 3 gaat. Nu gebeurt het zelfs dat ouders het laatste woord hebben en wij toe moeten zien hoe een collega op haar tenen loopt in groep 3 om dat ene kind er zo lang mogelijk bij probeert te houden. Dat kind is tegen de herfstvakantie al zo gedemotiveerd dat het verlangend naar groep 2 kijkt.

Laten we landelijk bepalen dat elke kleuter dagelijks minstens 3 uur moet spelen, verdeeld over de dag.

Als een kind nu niet helemaal voldoet aan de verwachtingen (of er bovenuit stijgt) wordt er van ons verwacht dat we die kinderen opnemen in een handelingsplan en dit plan vervolgens na enkele maanden gaan evalueren.

Kies ervoor om te kijken naar de grillige ontwikkeling van een kleuter, observeer en speel mee.

Pik alleen die kinderen eruit voor extra ondersteuning of handelingsplan waar je je echt zorgen over maakt.

Kies ervoor om te kijken naar de grillige ontwikkeling van een kleuter, observeer en speel mee. De ervaring leert dat veel van de 'achterstanden' worden ingehaald op het moment dat het kind spelenderwijs het juiste krijgt aangeboden.

Mijn school werkt samen met stichting LEERkracht. Daardoor moeten we twee keer per jaar een ontwikkelbord opstellen en evalueren. De gegevens voor dit bord halen we uit ons observatiesysteem, waardoor we dubbel werk hebben.

Zolang directeuren en inspectie onvoldoende begrijpen dat kleuteronderwijs een hele andere tak van sport is en moeilijk meetbaar is te maken, blijft de discussie over 'kleuters en administreren' voortduren.

We hebben cito voor kleuters afgeschaft.

Kinderen die uitvallen op motorisch, sociaal emotioneel vlak of bij spel, vallen ons tijdens de observatie op en daar ondernemen we actie op door het inzetten van interventies of inschakelen van IB en externen. Voor ons voegt dan het invullen van de leerlijnen niets toe.

Wij als leerkrachten van de kleutergroepen pleiten voor aandacht voor spelen, tijd voor meditatie/yoga/ademhalingsoefeningen. Dat is wat kinderen en kleuters nodig hebben in deze roerige tijd.